

JONAVOS R. ŽEIMIŲ MOKYKLA- DAUGIAFUNKCIS CENTRAS

Mokyklos muziejaus lobiai,
skirta gegužės 18 – Tarptautinei
muziejų dienai

2021 m.

Linų perdirbimo įrankiai

Mintuvai

- Mintuvus sudaro apatinė nejudama dalis, korpusas, ir viršutinė judama dalis, keltuvė; abi konstrukcinės dalys sujungtos ašimi.
- Mintuvai – lenteliniai. Į galuose esančias kojas lygiagrečiai įleistos trys lentos, sudarančios dvi išpjovas.
- Mintuvų judamoji dalis, keltuvė, viduryje taip pat turi išpjovą, iš galo įleista rankena.
- Nuleidus rankeną žemyn, keltuvės išpjova sutampa su korpuso išpjovomis.

Mintuvai

- Mintuvų korpusas – 166 cm ilgio, 71 cm – aukščio; keltuvė – 149 cm ilgio.
- Gauta 1999 m. iš Žeimių geležinkelio stoties kaimo gyventojos Irenos Matulienės.

Šepečiai linams šukuoti

- Mediniai šepečiai padaryti iš lentos.
- Lentos galai siaurėjantys, galuose padaryta viena arba dvi išpjovos, kad būtų patogiau šepečius laikyti.
- Ties viduriu įtvirtintas dantų krūmas: mediniai arba metaliniai dantys sudėti kvadrata.
- Dantų krūmo tankumas priklauso nuo šepečio paskirties: pirmam šukavimui, pakulom nuo pluošto atskirti, šepečiai – 19–30 dantų krūmu, antram šukavimui – antroms pakuloms arba pašukoms nušukuoti, – 30–50 dantų krūmu, trečiam šukavimui – pašukėlėms atskirti – 50–80 dantų krūmu.

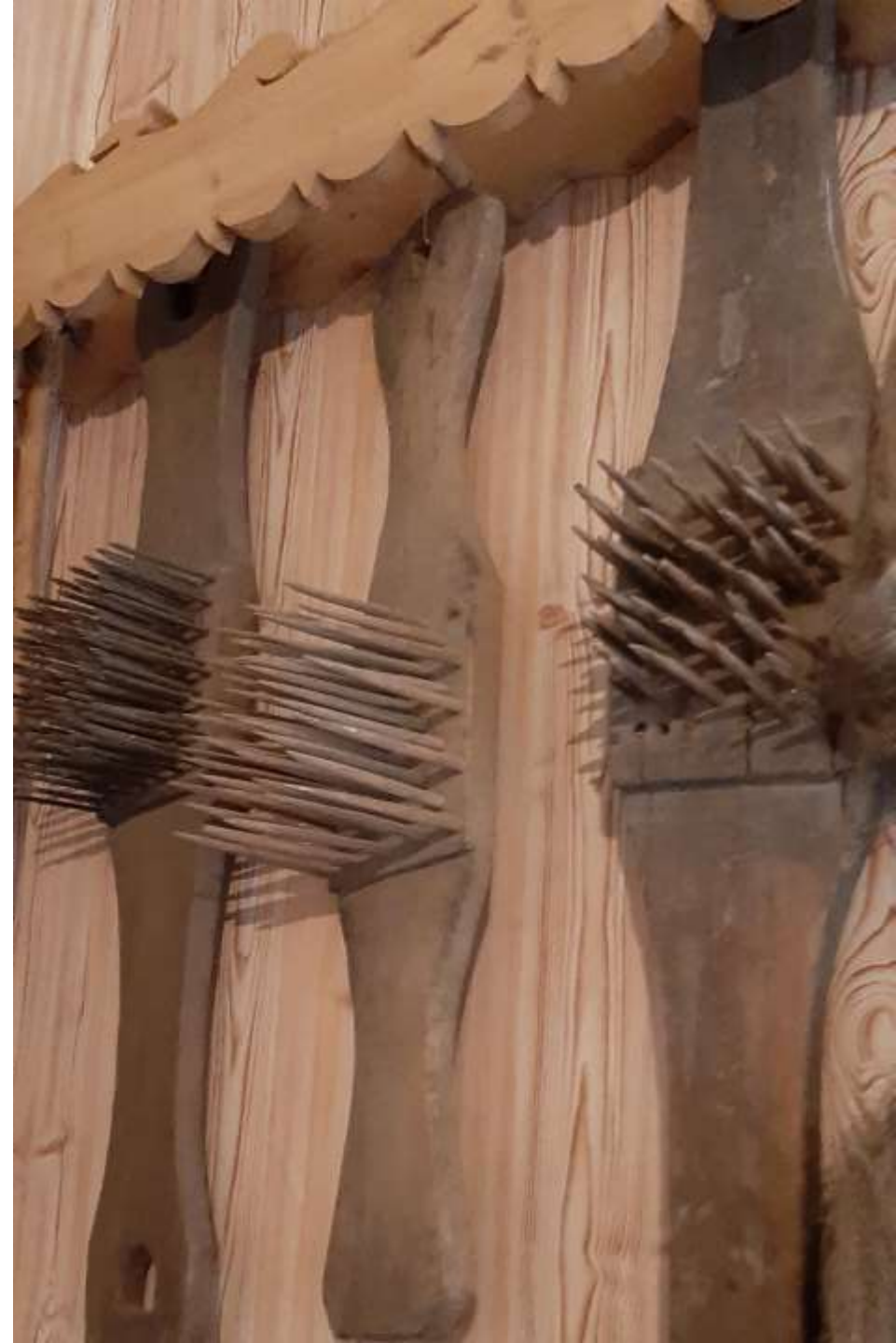

Šepečiai linams šukuoti

- Kolekcija surinkta 1989 m. iš Žeimių mstl. gyventojų.

Verpimo ratelis (statusis)

- Statusis verpimo ratelis.
- Ratas su 10 stipinų, sukamas kojine pamina. Verpimo ritė virš rato.
- Prieverpstė statoma atskirai.
- Rato skersmuo 60 cm.
- Ratelio stipinai ir kojelės – tekintos.
- Gauta iš Žemųjų mstl. gyventojos Janinos Trečiokienės

Verpimo ratelis (gulsčiasis)

- Gulsčiasis verpimo ratelis.
- Ratas su 8 stipiniais, sukamas kojine pamina. Sukimasis virvele perduodamas ritei. Verpimo ritė šalia rato.
- Ratelio stipinai ir kojelės – tekintos.
- Ratelio aukštis 135 cm, skersmuo 76 cm.

Verpimo ratelis (gulsčiasis)

- Gulsčiasis verpimo ratelis linams verpti.
- Ratas 36 cm skersmens su 7 stipiniais, sukamas kojine pamina. Šalia rato pritvirtinta verpimo ritė ir prieverpstė su laikikliu.
- Ratelis – medinis, stipinai, kojelės ir kitos detalės – tekintos, pagamintas 1900-1910 m.
- Gauta iš Žeimių mokyklos mokinės Vaclavos Pravilionytės-Narkevičienės.

Ratelis

- Ratelis siūlams susukti.
- Ratas – 45 cm skersmens su 8 tekintais stipiniais, ratas sukamas kojine pamina.
- Šalia rato pritvirtinta ritė siūlams susukti.
- Ratelis – medinis, pagamintas 1900-1910 m.
- Gautas iš Vaclavos Pravilionytės-Narkevičienės 2000 m.

Audimo staklēs

Audėja Janina Galatalytė–Trečiokienė

- Audimo staklės priklausė buv. mūsų mokyklos matematikos mokytojos Antaninos Koirienės mamai Janinai Galatalytei–Trečiokienei.
- Staklės yra labai senos, joms – apie 100 metų. Stakles mokytojos mama gavo būdama 10 metų amžiaus, jas padarė kaimo meistras, kuris vietoj atlyginimo paprašė, kad Janina labai daug išaustų jam audinių, ir jai, žinoma, nebuvo sunku.
- Janina Galatalytė–Trečiokienė gimė Baltarusijoje, Galatalčių kaime. Anksti tapo našlaite, turėjo pamotę, kuri ją mokė austi ir daryti visokius darbus. Pamotė buvo labai griežta, nes nenorėjo, kad apie jos mergaitę kalbėtų, kaip apie našlaitę, o, kad visi sakytų, jog ši maža mergaitė jau viską moka. Ji buvo gera ūkininkė ir namų šeimininkė, taip pat gera audėja. Kai mirė pamotė, Janina tapo visiškai savarankiška.
- Ištekėjusi Janina Galatalytė–Trečiokienė gyveno Lazdinių kaime, Švenčionių r., vėliau persikėlė gyventi į Žeimius, Jonavos r.

Audimo staklės

- Tai plačiosios horizontalios staklės.
- Staklės yra pilno rėmo, viršuje skersinis rėmuo jungia šonines sienas.
- Audimo stakles sudaro rėmas, 2 velenai su krumpliaračiais ir su strektėmis: vienas metmenims, kitas audiniui įtempti ir išmatuoti; lazdelės su nytimis, pakojis nytims kilnoti ir lenta audėjai sėdėti.
- Audžiant buvo naudojama šaudyklė su šeiva.
- Staklės – masyvios, be puošmenų, nelakuotos, grubaus darbo. Ant staklių pradėtas austi audeklas.

Audimo staklės

- Staklių rėmo aukštis 161 cm, ilgis - 163 cm, plotis – 108 cm.
- Pagamintos iš eglės medžio.
- Iš Dzūkijos staklės atvežtos į Žeimius 1985 m.
- 1999 m. atgabentos į mokyklą ir padovanotos mokyklos muziejui.

Audimo staklėmis austos lovatiesės.

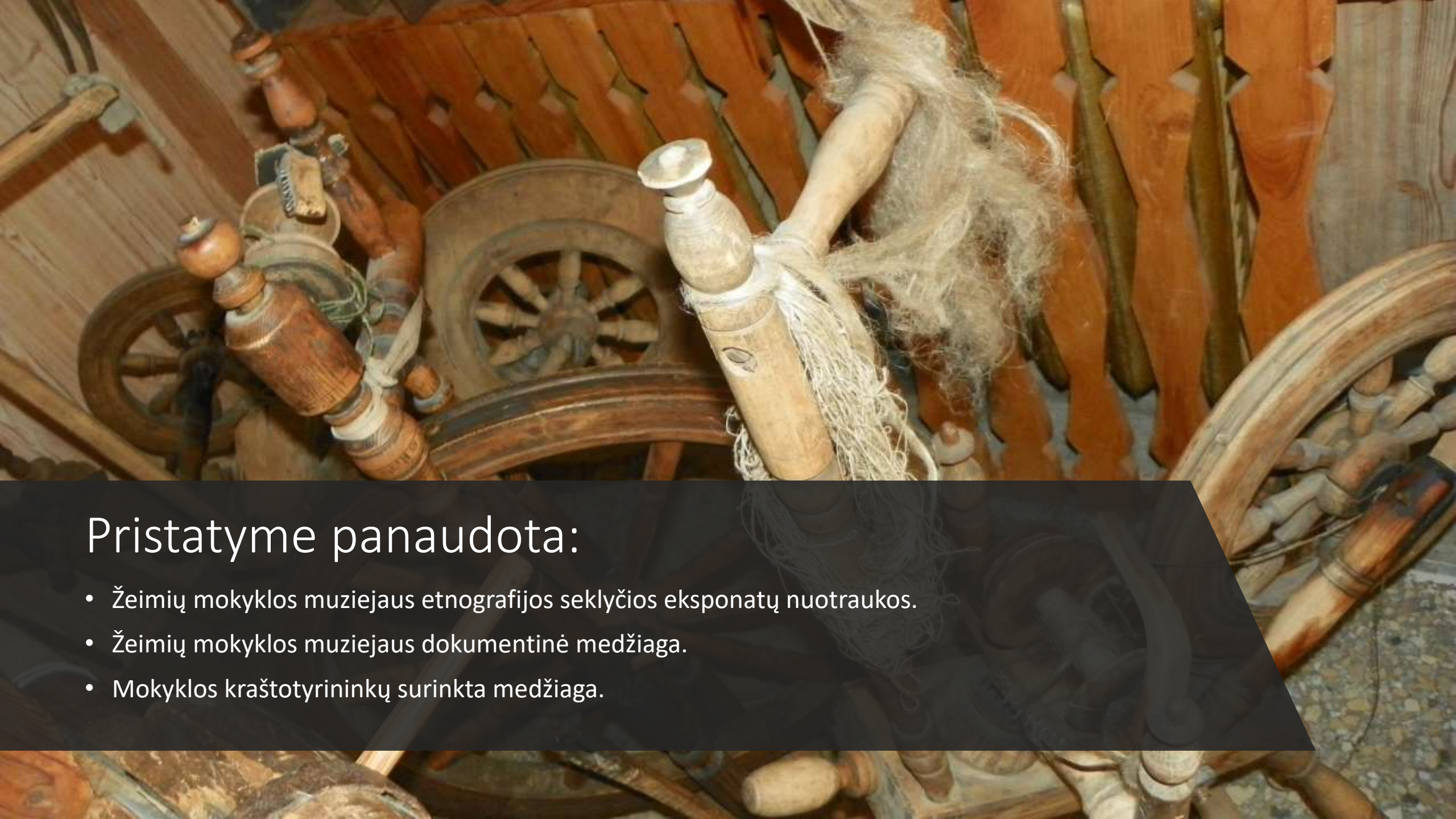
- Šios lovatiesės, rankšluosčiai ir audinio pavyzdėliai nuauti audimo staklėmis, kurios saugomos mūsų muziejuje (žr. ankstesnės skaidrės).
- Audėja – Janina Trečiokienė.

Rankšluostis

- Audėja – Janina Trečiokienė.

Pristatyme panaudota:

- Žeimių mokyklos muziejaus etnografijos seklyčios eksponatų nuotraukos.
- Žeimių mokyklos muziejaus dokumentinė medžiaga.
- Mokyklos kraštotyrininkų surinkta medžiaga.